

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund
Årgang 68 . Nr. 7

September
1983

Frikvarter i Fratergården (Lars Dalgaard fot.)

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

C.W. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORØNER-BLADET

SEPTEMBER 1983

68. ÅRGANG

NUMMER 7

Rektor Erling Kristensens Dimissionstale 1983

Nu I forlader os og dermed det almindelige skolesystem, vil jeg godt sige noget til jer. Det hører til mit job, men jeg føler, det er et privilegium.

Jeg vil selvfølgelig helst, om det kan lykkes, sige noget, som I føler, I kan bruge og noget, som I ikke glemmer lige med det samme. Om det lykkes, kommer I selv til at vurdere.

K. K. Steincke – gammel sorøner – student fra denne skole i år for 84 år siden, kender I sikkert – tidligere justitsminister og socialminister, far til den store socialreform i 30'erne og meget mere, har i sine erindringer: »Fra nul til tres« skrevet et kapitel om sin tid på Sorø Akademi fra 1894 til 1899.

Han har flere morsomme beretninger, som jeg ikke skal trætte jer med, blot har jeg lyst til at læse et par enkelte citater.

Han skriver:

»Engang klagede vi med mig som ordfører over ostene, idet jeg betegnede denne som sålælæder. Han (daværende rektor Bartholomæus Hoff) beordrede mig derefter ned hos økonomen for at hente et par stykker med ost, nød dem uden at fortrække en mine og sagde derefter: »Mig smager denne ost som den herligste lagkage«. Dagen efter havde vi skrabet al den ostemad sammen, som der kunne rummes på et mægtigt fad, der var anbragt på katederet. »Hvad skal det forestille?«, spurgte rektor med stærkt rynkede bryn. »Det skal forestille«, svarede jeg, »at klassen ønsker rektor al den lagkage, som livet kan byde på«. »Tag det skidt væk«, sagde rektor, men fra den aften fik vi langt bedre ost«.

Han beretter videre.

»En dag havde jeg som elev i 4. klasse, der ikke måtte ryge, været oppe i byen at hente en pose Melange-Nicot Nr. 1, der desværre stak op af frakkelommen, idet rektor passere-

de. Han sagde ingenting, men tog ganske stille posen op af lommen på mig. Næste dag kom det: »Egentlig skulle jeg straffe dig, lille Sten, men din tobak smagte så dejligt, at jeg ikke nænner det. På den anden side burde jeg jo erstatte den, men når en elendig knægt som du vover at ryge bedre tobak end din skoles rektor, så har du jo sikkert råd til at forære ham den«.

Og glad var jeg, hvem stuearresten ellers var vis«.

Han gør også en slags status over tiden på skolen, som han oplevede den i 90'erne, han spørger:

»Men hvorledes havde man det selv og med sig selv. Var man tilfreds, som man her levede under forholdsvis frie, rolige og betryggende forhold? Nej, jeg var i hvert fald ikke tilfreds, hverken med tilværelsen, med omgivelserne eller med mig selv. Nu siger Søren Kirkegaard nok, at »tilfreds, aldeles, absolut og i alle måder tilfreds bliver man aldrig, og at være nogenlunde tilfreds er ikke umagen værd, så er det bedre at være aldeles utilfreds«. Men det var dog hverken kendskab til denne maksime, eller fordi jeg hørte til den type, som blot er i opposition for oppositionens skyld, at jeg ikke følte mig tilfreds, og salonradikalismen har altid ligget mig fjernet. Jeg var nok utilfreds, også i reglen i opposition, men bagved lå en mere og mere levende forståelse af, hvor megen uretfærdighed der omgav en, hvor tåbeligt samfundet var indrettet, og hvor fuldkommen ligeglade alle tilsyneladende lod dagene glide, følgende traditionen.

Netop på Sorø Akademi, der dog i kraft af sin særlige stilling og sine rige midler skulle gå i spidsen og styrke den unge idealist i hans søgen.

Men det var, som om man på dette sted lod

verden være verden, politik politik og samfund samfund, som om man sagde som Goethes Faust:

»Den mening, nabo, kan jeg ganske dele,
for mig må alting gerne sammen ramle;
med største ro betragter jeg det hele,
når blot hos os det bliver ved det gamle«.

Var det nu specielt forholdene på Sorø Akademi?

Nej, det var typisk for datidens latinskole. Den forberedte ikke sine elever til livet udenfor, den var ensidigt en forgård til en akademisk karriere.

Det var efter at have forladt en sådan skole, at Steincke kunne formulere sig sådan: »Under disse forhold var det, at min sociale interesse vågnede, eller havde den latent været til stede som følge af indtrykkene fra barn-domshjemmet, den strengt kristelige opdragelse, kravet om redelighed og det daglige syn af fattige, elendige mennesker, som min faders offentlig hverv førte med sig«.

K. K. Steincke var en ener. For ham var det ikke sagen blot at indordne sig.

Han havde styrke og mod til at give udtryk for sin mening og holdning, og han havde en mening og en holdning. Den blinde accept af forholdene, som de er, var ikke hans sag. Selv om at indordne sig er en fredsommeligt syssel, vidste han, at faren netop ligger i den blinde accepteren af forholdene, som de er i selve »fredsommeligheden«.

Hvordan påvirker gymnasieskolen mon i dag sine elever?

Det var spændende for mange af os ældre at høre, hvordan I besvarede årets stille-mner, som jo var opgaver over emnet: »Besættelsen i Danmark«. Til almindelig orientering kan jeg oplyse, at eleverne til støtte for deres opgaveudfoldelse fik udleveret et 24-siders hæfte med en række tekster og billeder, der alle - på nær én - stammede fra de år.

Men, kære studenter!

I er vokset op i en tid, hvis »idealer« stadig stærkere er blevet de gammelborgerlige dyder om at være sparsommelig, flittig og stræbsom.

Det var spændende at få indblik i, hvordan jeres generation forholder sig til en anden tid - engang, hvor det var absolutisme, der gjaldt. Her må skolens indflydelse skinne igennem.

Det viste sig også, har jeg forstået, at I ku' jorde alle teksterne for ensidighed og manglende hensyntagen til modpartens synspunkter. Jeg har lyst til at citere en af årets censorer, som i Politiken for et par uger siden skriver:

»Besvarelserne bekræfter egentlig både de værste anelser og de bedste forhåbninger, man kunne nære.

Den tredje generation (han har talt om to tidligere generationer, fra 45 og 68) fremstår som *den snusfornuftige generation*. De kan deres lektie, de fleste af dem. De kan tage fat

på en hvilken som helst tekst og dissekere den, til den ligger med alle sine indre modsigelser og brist i argumentationen blottet.

De kan med tørre konstateringer kritisere både Kaj Munk og Knud Sønderby for at have udeladt modpartens synspunkter i deres argumentation, og de kan med vægt angribe både de to og Mogens Fog for i utilbørlig grad at anvende demagogiens metoder i deres indlæg. De kan (mange af dem) ikke tilbageholde en tone af forargelse over, at Halfdan Rasmussen og Tove Ditlevsen - som de ellers troede var digtere af en helt anden slags - så utilsløret taler om had og hævn i deres tekster.

Men de er blottet for sansen - og forudsætningen - for til bunds at kunne fatte, hvorfor mennesker dengang *måtte* skrive og tale på den måde. Idealisme og heroisme, begejstring eller had på en sags eller en nations vegne er ikke følelser, som halvferdernes børn i den tredje generation synes at have noget personligt forhold til«.

Hvad så?

I det, jeg citerede, bliver I karakteriseret som den snusfornuftige generation, som kan sin lektie.

Hvis det er rigtigt, hvad det nok skal være, ville det undre mig, om I ikke følte, at I kunne sige som Adam i Paludan-Müllers Adam Homo:

»Min lektie kan jeg vel til punkt og prikke, men hvad det er at være, ved jeg ikke«.

I skal ikke tro, at jeg vil forsøge at give en udtømmende forklaring på, hvad det er at være.

Nogle bud vil jeg dog godt forsøge at give, men én mening med livet er, at I selv finder vejen til en menneskelighed.

Jeg kan dog *sikkert* sige, at et første nødvendigt skridt på vejen er, at man er sig bevidst, at man har et værd ganske på linie med alle andre mennesker - til trods for det faktum, som man lige så klart skal erkende, at man over for ethvert menneske er underlegen på mange punkter. Modsætningen til en sådan erkendelse er mindreværdsfølelsen, den volder langt større skader, end man almindeligt tænker på, simpelthen fordi den driver til forceret, stressende stræben. Den giver anledning til stadige skuffelser og kronisk utilfredshed.

Mindreværdsfølelsen vil ofte kompensere sig i en sygelig trang til merværdsfølelse med udmyttelse af enhver mulighed for dominerende og undertrykkende opførsel.

I kan godt gå ud fra, at I næppe fejler på alle punkter, og at det er op til jer selv, om I vil bruge alle de muligheder, omgivelserne skaber for jer. Omgivelserne kan kun give jer så meget, som I vil modtage.

Kort synes jeg, man kan sige det sådan:

»Jeg kan ikke blive glad for andre, før jeg er blevet glad for mig selv«.

Det er ikke en gold realiseren af sig selv, en kæmpen sin egen mening igennem det drejer sig om, men hvis man hviler I sig selv,

har man overskud til at give udtryk for en holdning som »forløser«, dvs. at den får andre mennesker til at kunne meget mere, end de tror.

Den modsatte holdning er jo den »paralyserende«, den, der får folk til at kikse over for det simpleste simple og selv på områder, hvor de faktisk er veludrustede.

I har ikke krav på, at nogen skal finde lykken – menneskeligheden for jer – ligeså lidt kan andre forvente, at I finder lykken til dem. Men vi kan hjælpe hinanden i de forhold, hvor vi omgås hinanden. Det er jo, må vi nok konstatere, et tidstypisk træk, at vi p.g.r.a. travlhed, træthed og ubetænksomhed er slemme til at stække hinanden eller i hvert fald ikke er gode til at »forløse« hinanden.

Der er et kompliceret spændingsforhold mellem »udfoldelse« og »indordning«.

Man kan sige, at man skal kunne undre sig, man skal kunne mobilisere kampvilje, men man skal også kunne beundre, vise tillid og tolerance.

Om børneopdragelse hævder nogle jo ensidigt, at barnet skal have lov til at udfolde sin natur, sin individualitet – andre lige så ensidigt, at barnet skal lære at indordne sig i forhold til andre mennesker, specielt samfundets regler og vor kulturs etisk-religiøse ideer.

Men det er ikke et enten-eller da det ene simpelt hen ikke lader sig realisere uden det andet. Børn kan ikke opnå den tilstræbte naturlige trivsel, hvis det overlades dem at bestemme og vælge overalt. De bliver blaserede, usikre og desorienterede, undertiden neurotiske. Men de kan heller ikke indordnes under

normer uden dybtgående hensyntagen til deres individuelle evner og hele personlighed. Tvært imod hensigten ville den nedbrydes etisk – fra dømmekraftige levende mennesker til autoritært mekaniske marionetter. Denne mekanisme gælder også for alle os andre.

Som jeg sagde før: Man skal kunne undre sig, kunne mobilisere kampvilje.

Møder man modgang – og ikke vælger at kæmpe – vil man nemlig være tilbøjelig til at reagere enten med »det er synd for mig, jeg er bedre værd, jeg vil ikke lege med«. Eller »det er min skyld, jeg er intet værd, jeg vil ikke lege med«.

I begge tilfælde en urealistisk opfattelse af eget værd og muligheder. Man skal kunne mobilisere kampvilje – ok – men man skal også kunne beundre, vise tillid og tolerance.

I skal danne jeres egen mening, og I skal turde stå ved den, ikke i en ensidig frelsthed, men i en erkendelse af, at begreberne »udfoldelse« og »indordning« er uadskillige.

Det sidste jeg vil sige er:

Tillykke kære studenter med jeres eksamen og held og lykke på vejen til den menneskelighed, som I vil finde – og som I vil finde gennem stadige prøvelser af omverdenens tilbud til *jer* og jeres *egne* tilbud til omverdenen.

Storm P får det sidste ord – han var glad for livet, og det er måske meningen med det.

Storm P. sagde:

»Det er svært at være menneske«, og han tilføjede, »ja, men prøv alligevel«.

Erling Kristensen.

Soransk Samfunds årsfest lørdag den 15. okt.

PROGRAM.

Kl. 17,00: Deltagerne samles i kirken.
(Overtøj tilrådes).

Kl. 17,15: Kirkekoncert ved Knud Vad.
Derefter festtale i festsalen af:
Mogens Boisen (R 27)

Kl. 19,00: Souper med vin og derefter kaffe.

Kl. ca. 22,00: Dans til kl. 01,00.

Pris for deltagelse er 210 kr. for seniorer, for juniorer (1976–82) dog kun 135 kr. *Alle led-sagere betaler 210 kr.*

Tilmelding inden den 15. september.

Tilmelding kan ske ved at indsende beløbet i check eller på postgiro 4 00 17 10, Soransk Samfunds kasserer, direktør Finn Harlang, Dronningens Tværgade 30, 1302 København K. inden den 15. september.

Husk at angive afgangssår fra skolen af hensyn til bordplanen. Hver deltager kan kun medbringe én ledsager.

Påklædning. Festdragt.

Deltagerantallet er begrænset. I tilfælde af overtegning vil de sidst tilmeldte medlemmer ikke kunne komme med. De pågældende vil hurtigst muligt få meddelelse herom, mens deltagerne vil få tilsendt adgangskort med bordkort senest to dage før festen.

Kun indehavere af adgangskort kan deltage i middagen.

Lokale deltagere i dansen.

Eventuelle gamle soranere, der kun ønsker at komme til kaffen og dansen, er velkomne, men sådanne må senest en uge før festen anmelde sig til kassereren ved at indbetale 25 kr. til kassererens girokonto.

Husk at oplyse, hvad beløbet dækker!

NB Chorus Soranus har lovet at synge konfirmationskantaten for os.

Formandens tale til dimittenderne

Hr. rektor, mine damer og herrer,
kære dimittender!

Mennesket er et flokdyr. Det er et træk, det har fælles med sildene, ulvene og bavianerne, men som adskiler det fra edderkopperne, eremitkrebsene og bjergløverne. Af denne grund er mennesket fra naturens hånd næppe bestemt til demokrati. Det er nemlig et typisk træk i flokkens sociale adfærd, at et stærkt individ – som regel en han – tilkæmper sig magten, hvorefter flokken følger ham, samtidig med at andre i flokken hele tiden søger at fratage ham førerstillingen.

Demokrati er en for menneskeflokkens helt særegen opfindelse og endda af relativ ny dato. Der var ganske vist i det gamle Grækenland et tilløb dertil, men det var præmaturt, hvilket altid er en dårlig start for en nyfødt! Det døde og genopstod først langt senere i Vesteuropa, vel nok først i England, der, såvidt jeg ved, har det ældste endnu eksisterende demokrati i verden.

Da demokratiet som sagt er artsfremmed, ikke noget naturligt for menneskeflokkens, skal det hele tiden plejes og passes for at holdes i live, ellers falder det enten tilbage til den oprindelige tilstand, eller det ender i anarki. Demokrati er en balancekunst, en ligevægt, og vi kender fra fysikken tre former for ligevægt: den såkaldte *ligegyldige ligevægt*. Det er kuglen, der triller på det flade gulv. Den vil finde sin ligevægt i en hvilken som helst stilling på et hvilket som helst sted. Så er der *den stadige ligevægt*, som vi kender fra pendulet. Hvis det skubbes ud af balance, vil det automatisk søge tilbage til sin ligevægtsstilling. Endelig er der den flotteste af dem: *den ustadige ligevægt*. Det er artisten, der balancerer oppe på toppen af stoletårnet, hvor stolene er stablet oven på hinanden, kun støttet af ét ben hver. Hvis han bringes ud af balance, vil han falde og ikke automatisk komme i ligevægt igen. Det vil kræve en betydelig indsats og dygtighed.

Demokrati er en sådan ustadig ligevægt. En skulle rent umiddelbart tro, at en sådan gave som demokrati, én gang givet til folket, ville blive grebet med begær og være selvreproducerende som en kædereaktion, der ikke standses, så længe der er brændstof.

Det er *ikke* tilfældet. Der er nemlig en hage ved demokratiet. Ordet er som bekendt græsk og betyder: styre ved folket, og ordet er såmænd det eneste, der blev tilbage af det græske demokrati. Styre ved folket – ja, men at styre eller regere kræver en indsats. Det var indsatsen, der gjorde lederen til leder. Demokrati kræver altså en indsats af folket, og det er netop hagen ved demokrati, for er der noget, folk i almindelighed ikke har synderlig lyst til, så er det at gøre en indsats. Det er nemmere at lade en energisk leder gøre indsatsen, men så er demokratiets ustadige ligevægt ødelagt, og den vil ikke af sig selv genopstå.

I det engelske demokrati, der som sagt nok er verdens ældste og måske det bedst fungerende, fandt man hurtigt ud af, at folk hellere vil regeres end regere, men dette var bare ikke foreneligt med demokrati. Det var derfor nødvendigt med mere eller mindre stærke metoder at tvinge folk til at deltage i det, der altså skulle være til deres egen gavn og et udmærket middel til at lede mennesket på den rette vej, når det ikke selv kan finde den, er trusler om voldelige midler som pisk, brænding, lemlæstelse eller andre former for fortur. Vi ved fra verdenshistorien, at netop sådanne midler blev taget i brug for at omvende hedninger til kristendommen. Det lyder brutalt i vore øren, men vi må da indrømme, at det er mere humant at omvende de stakkels hedninger ved en smule tortur her på jorden end at lade dem gå en evig fortabelse i møde, hvilket efter sigende skal være langt værre. Da man altså i England tidligt fandt ud af, at mennesket ikke af sig selv fandt ud af demokratiets velsignelser – men nok dets besværligheder – fandt man også der på at omvende mennesket til den rette tro nemlig demokrati ved at true med en pisk. På engelsk hedder en pisk: *a whip*, og da folk i dag ikke er meget klogere end for 500 år siden, så bruger englænderne stadig en whip i deres politiske system, en såkaldt *party-whip*. Det er en person, jeg mener at vide, at det er en mand, selv om intet tyder på, at mænd bedre kan lide at slå end kvinder. Det er hans opgave at sørge for, at de menige medlemmer møder op og deltager i de politiske beslutninger ...

Nu skal jeg ikke her vurdere, om demokrati virkeligt er at foretrække for en stærk leder, men det kan være ganske tankevækkende at lytte til, hvad to af vore landsmænd – den ene af disse landsmænd er en kvinde – der levede omkring 1849 og således oplevede både enevælden og demokratiet, siger om disse to politiske systemer. Den første var selv en stor personlighed, han tiljublede naturligvis demokratiet. Den anden var en lille kvinde, der hele sit liv havde været villig til at lytte til andres meninger og som sådan skulle være velegnet til demokrati. Det var *Johanne Louise Heiberg*, som skuffet fandt demokratiet ringere fungerende end enevælden. Den første var N. F. S. Grundtvig, som skrev: »*Hvor Folke-Styrkens Ord får agt, opløses alle Stænder, med fælles Bedste går i Pagt da Hoveder og Hænder*«. Om demokratiet nu også har ført til, at hoveder og hænder går i pagt med fælles bedste, altså om vi alle trækker på samme hammel, vil jeg overlade til jer at overveje. Med ovennævnte to eksempler in mente kan I måske også overveje, om demokratiet måske i højere grad tilgodeser den stærkes interesser end den svages. Men hvad enten det ene eller det andet system måtte være at foretrække, så synes det klart, at englænderne har ret: Demokratiet fortsætter

ikke af sig selv. Vi ser dem forsvinde el. leve en kummerlig tilværelse mange steder i verden, måske endda også hos os selv, og måske er det så artsfremmed for mennesket, at det ikke kan overleve. Som ethvert system i ustadig ligevægt bærer det i sig selv kimen til sit eget fald. I er vokset op i et system, hvor demokrati synes naturligt, og i en skole, som aldrig tidligere har været så demokratisk, men ønsker I, at demokratiet skal overleve, skal I også være med til at støtte det i dets ustadige balance, og navnlig skal I lade være med at skubbe til det.

Jeg står her som repræsentant for en lille gruppe, for Soransk Samfund, som i følge sin fundats er baseret på demokratiske principper. Medlemmerne er gamle soranere og andre med stærk tilknytning til skolen. Skal dette lille demokrati leve videre, og det er vi mange, der mener, at det skal, så har vi brug for jer. Dette lille demokrati kan også vælte, det har brug for aktiv støtte, og jo flere støtter det får, jo større er chancen for, at det kan leve videre. I kan støtte det ved at blive medlemmer, og I kan forme jeres egen gruppe inden for Soransk Samfund fx ved, at jeres årgang vælger én eller flere iblandt jer til at holde sammen på gruppen og formidle kontakten indbyrdes, samle årgangen til jubilæer, no-

get, vi i min gruppe, hvor vi har mødtes hvert femte år, har haft megen glæde af. *Medlemmer bliver I ved at indsende det kort, der lå på jeres stol her i kirken, så er I gratis medlemmer i 1½ år, får tilsendt Soranerbladet og bliver indbudt til at deltage i årsfesten her på skolen i oktober.*

Jeg vil gerne slutte med at overbringe jer Soransk Samfunds hjerteligste lykønskninger i anledning af den overståede eksamen og ønske jer alt godt fremover, og jeg vil overrække den store Sorøbog, som er skrevet af gamle soranere for 60 år siden, og som fortæller stedets historie. Dette eksemplar har tilhørt vort nyligt afdøde eneste kvindelige æresmedlem overlæge Ellen Vibeke Jensen, hvis morfar blev optaget på skolen i 1822, da den blev genoprettet af Frederik den Sjette, og siden har 25 medlemmer og hendes familie gået her på skolen – en enestående trofasthed.

Det er almindeligt, at eksemplarer af denne bog går tilbage til Soransk Samfund, når modtageren dør, for at gives videre, og når vi i år har valgt at anvende Ellen Vibeke Jensens eksemplar, er det, fordi en pige har gjort sig fortjent til at få den. Må jeg bede *Lene Nouboe Andersen* komme herop og modtage den.

Hjertelig til lykke og god ferie!

Palle Taarnhøj.

50 års jubilæerne

Lørdag den 11. juni kl. 12,00 ved Klosterporten mødtes 50-års studenterjubilæerne og drog i samlet flok mod »Kong Frederik«. Alle nåede velbeholdne over gaden og kunne undervejs beundre den – i arkitektonisk henseende – noget anakronistiske pølsepavillon. Nogle sukkede vemodigt, da de så en grillbar i stedet for Coldings Konditori, hvis »Drømme« og Napoleonskager havde forsedet så mangen alumnes kostplan.

Festkomiteformanden Lehrmann bød velkommen og kunne med stolthed konstatere, at af de 28 nulevende jubilæer var 22 fremmødte, én – Vinding – helt fra USA og Jacob Højgaard fra Færøerne. Der blev bragt hilsner fra dem, der havde været forhindrede, Carl Jakkeln havde skrevet fra sit sygeleje i Frankrig og fik en trosthilsen tilbage.

Stemningen var høj lige fra starten, og snakken gik så livligt, at der kun blev tid til få ture om det kolde bord. Klokkeren blev meget hurtigt 14, på hvilket tidspunkt Svend Ranvig (S 35) og dette blads fremragende redaktør havde lovet at tage os på rundgang. Bedre guide findes næppe. Hvad han vidste og kunne fortælle, gjorde selv Cæsar (Hallasmøller) tavs, omend kun for en kort stund. At Fraterbrønden var bygget af munkesten fra fundamentet til Absalons rytterstatue på Højbro Plads, burde en jo nok have vidst, men måske har det knebet med opmærksomheden dengang. Roserne om brønden var væk, hvordan kan man gå til eksamen uden en lykkebringende rose fra Fraterbrønden? Spisesalen var

der endnu, og vi hørte om Holbers manglende statue og om de fine blomsterranker i loftet – blikket blev nok løftet for sjældent – dengang. Inspektorkontoret, hvor man afleverede afklippede ureglementerede buksesidelommer og fik åbningernes tilsyninger kontrolleret – var inddraget til spisestue. Det samme gjaldt »Nedre Helvede«, der dog allerede for 50 år siden fungerede som *Chambre separé* ved Kongeballerne.

Andagtsfuld dvælen foran Agnes Slot Møllers maleri (Soranerbl. nr. 6, 1982). »Det kostede ... 12.000, og skolen købte det i stedet for at anlægge nye tennisbaner« Filmforevisning i tidligere vestre sovesal, vi havde jo en professionel filmmand på holdet (Hagen Haselbalch) som vistnok skulle vurdere filmens videre muligheder. Filmen var optaget af lektor Sv. E. Worm i begyndelsen af 60'erne under bygningen af de ny alumnater. Det eneste for os kendte ansigt var tegnelæreren »Knud Slæver« (Knud Raaschou Nielsen, vores nu afdøde studenterkammerat).

Med vor utrættelige guide i spidsen slentrede vi via alumnatsbygningerne – én af dem skal være kvindehus efter ferien!!! – til de ny sportspladser. På vejen passeredes det nu så dystre »Vænget«, som flere af jubilæerne havde været med til at ibrugtage i 1927 i frøken Thieles moderlige regie.

Ved femtétiden (dengang serveredes femté umiddelbart efter eftermiddagsskolegangen fra 15,00–16,30) kom der samling på tropperne hos Nora Truelsen, som i sit meget hyggelige hjem beværtede os med lækende hvidvin og hjemebag. Her tog vi med tak afsked med

Bagest fra venstre: P. Kornbeck, Hagen Hasselbalch, Per Lorenzen, Therkild Vinding, Hans Jørgensen, Per From Hansen, Ib Søndergaard, Bertel Stausholm, Hugo Lehrmann og Børge Fyhr-Johansen.

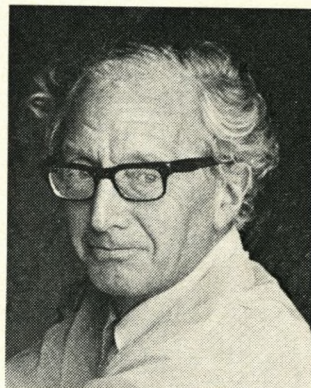
Nedefra fra venstre: Ove Juul-Møller, Jacob Højgaard, Erik Gjedsted Christensen, Ellen Sofie Knudsen, Kristen Skjødt, Anton Kjolby, Olaf Møller Frederiksen, Ellen Berg, Gunnar Hallesmøller, Ingeborg Berthy, K. A. Steffensen, Nora Truelsen.

vor fortræffelige fører. Det lykkedes Nora at få den fortsat meget snakkende forsamling smidt ud så betids, at vi næsten rettidigt nåede frem til middagen på »Postgården«. Et meget festligt bord var dækket i restauranten (ikke i rejsestalden, der nu hedder Mimrelund, muligvis en modernisme for Mamrelund, som datidens bæverding kaldtes, og hvor enkelte kunne mindes at have nydt en illegal bajer). Middagen – »suppe, steg og kage« – hvor dog suppen var afløst af en kold forret i anledning af det prægtige og varme vejr, var særdeles velmagende, men det må erkendes, at konsumeringsniveauet ikke er, hvad den var for 50 år siden, og stor frokost og middag samme dag er nok lidt rigeligt (dette til efterretning for senere tiders jubilanter).

Alle holdt – mere eller mindre frivilligt – taler med minder eller indtryk fra skoletiden. Det er stadig »Fatter«-historierne, der er i flertal, men mange andre af »snyderne« blev mindet, og det blev pålagt Nora at bringe hilsner med tak til de nulevende i Sorø: Marcus og Nordahl. Der var sågar også to sange til lejligheden, både Ellen Berg og Ib Søndergaard havde redet nostalgiridt på Pegasen. Lehrmann afsluttede talerækken med en meget velformet konklusion af de forskellige indlæg, resulterende i en hyldest til vor gamle skole og de værdier, den havde givet os med ud i livet. Der var »bred enighed« om, at vi

skule mødes igen allerede om fem år. Vi nåede lige kaffen og en avec før opbruddet for at nå »sidste tog mod København« – der blev fortsat snakket og fortalt i toget til absolut fornøjelse for alle medrejsende! *Korns.*

Også et 50 års jubilæum

Det er meget få bøger, der oplever at blive hyldet ved deres runde fødselsdage. Vi soranere har grund til at gøre en undtagelse med Hagen Hasselbalchs fotobog LIFLIG ER VOR

UNGDOMS VAAR, der udkom i 1933. Det er 82 fotografier med tekst og et indledende essay af forfatteren.

Som det nok vil være de fleste bekendt er Hagen Hasselbalch en internationalt uddannet og umådeligt berejst fotograf og producent af kortfilm, alle af høj standard, og han har her på det sidste også ladet sig høre i radio i udsendelser, han har produceret sammen med sin smukke og kloge hustru Tata. Herom kunne skrives adskilligt, men i dag drejer det sig om Sorø-billedbogens halvthundredårsdag.

Hagen har altid stillet meget strenge krav til sig selv, og han ser tilbage på bogen, han udsendte kort efter at være blevet student i 1933, med et mishag, der gælder både indledningen og fotografierne.

Selvkritik er en smuk egenskab, men samtidig gælder, at man ikke er den bedste dommer over sin egen produktion. Picasso har malt henrivende billeder i sin ungdom, Schönberg skrevet dejlig musik i de unge år. Dermed være ikke sagt, at Hagen som ældre har meldt sig til uforståelighedens brigade, kun at han må finde sig i at blive vurderet udefra.

Bogen fra 1933 er en ynglings mesterværk, dokumentarisk og fotografisk. Allerede forordet er stilistisk og indholdsmæssigt af helt forbavsende modenhed, Erindrings- og naturglæde, en taknemmelighed for Sorø-tiden, som så mange andre er nogle, stundom mange år om at finde frem til, lyser af bogens blade.

Kobberpladerne er for længst destrueret, og et genoptryk ville følgelig kræve fotografering af billederne. Hagen synes næppe, at det er en god idé. Men det kan vi falde op og springe ned på. Bogens eneste minus er, at den netop i kraft af sin dokumentariske værdi – for eksempel bærer næsten alle de mandlige elever uniform – kan have mindre interesse for væsentligt senere årgange. Men det er kun en del af bogen, der på denne måde navnlig er en virkeligt gammel soraner vedkommende. (Man tør måske håbe på, at man som 56-års jubilær kan blive fritaget for hånlige tilråb, fordi man kalder sig »virkeligt gammel soraner«). Hverdagen, bygningerne og først og fremmest den tidløse, uovertruffent skønne soranske natur er indfanget af ynglingens kamera. Naturligvis først og fremmest søen, men også den vidunderlige Akademihave. Billederne »Sensommer ved Skjolden« (hvorfor hedder den sådan?), »Ægir« (hvem gav stedet dette navn?), af »Ingemanns ø« – oh, jeg kunne blive ved – bringer, ofte sløret af mid-sommertåge eller midvinterdis, det alt sammen lyslevende tilbage. Naturbillederne er tidløse, billederne af bygningerne har relevans for vel det sidste halvandet hundrede år, for enkelte vedkommende langt mere. Og fotografierne af det daglige liv på skolen må vel have dokumentarisk værdi for det meste af et århundrede. Spørgsmål: Hvem konstruerede fœniksknappen? Hvorfor hedder ikke et sted ved søen Ran* – kun en af fortidens motorbåde? (Tilståelse: Først i en alder af

70 år gav jeg mig til at undersøge, hvem Ran og Ægir egentlig var).

Selv den mest positive anmeldelse skal gerne indeholde en dråbe malurt. Jeg havde gerne set et billede af soldaterkorpset og et billede fra kongeballet med hvidslipsede drenge og yndige, festklædte piger. Og Tscherning ved kirkens herlige orgel. Måske et par naturbilleder fra vejen til Bromme. Det gale er vel, at Sorø og omegn rummer en så uudtømmelig rigdom af motiver, at Hagens bog kunne have været flere gange større, uden at ét eneste billede føltes overflødigt.

Men også i den nuværende sikkelse, set halvtreds år efter udgivelsen: Et mesterværk!

Mogens Boisen (S 27).

* Mellem Ægir og Parnas i bugten ligger en lille ø på et par kvadratmeter, i 1930'erne anvendt af svaner som redeplads. Den hed dengang *Ran*, opkaldt efter Ægirs kone, navnet formentlig givet øen af mytologisk kyndige elever på skolen. (Red.).

60 års jubilarene

Tirsdag den 7. juni fejrede studenterholdet fra 28. juni 1923 sit 60 års jubilæum i strålende sommervej med morgenkaffe hos festarrangøren lektor H. G. Bech, orgelspil i kirken af Finn Viderø, middag på Hotel »Kong Frederik«, besøg i Hauchs fysiske samling og visit hos lektor Marcus Pedersen og fru lektor Gad. Der var mødt 13 af de oprindelig 37 gamle soranere, og de var enige om, at det havde været en ualmindelig vellykket dag.

Også 55 års jubilarene mødtes i juni måned i Sorø og havde det hyggeligt sammen. Red.

Sorø Kunstmuseums 40 års jubilæum den 27. maj 1983

Museets formand gennem 28 år, tidligere amtmand V. baron Wedell-Wedellsborg bød de forsamlede gæster velkommen. Institutioners jubilæer er forbundet med flere fordele, dels giver de gaver, og dels giver de anledning til at sige tak til venner. Museets udgangspunkt er som bekendt udstillingen af soransk kunst ved skolens 350 års jubilæum i 1936, der blev sat på benene med en enorm ildhu og energi. Under udstillingen opstod den tanke, at udstillingen burde gøres permanent. Direktør Alfred V. Rasmussen og V. Thorlacius Ussing var primus motorer. Den første tog sig af det økonomiske og den sidste af det kunstneriske med dyb indsigt og kræsen smag. Kun gode ting fandt nåde for hans øje, og det blev mange efterhånden. Han brugte alle midler, men fortsatte med at stille kvalitetskrav. Der blev tegnet et museum, der skulle ligge ved Danneskjolds Allé, i 1938, og det blev beregnet til at koste 88.000 kr. Men da verdenskrigen kom, var der ikke mulighed for at realisere planen, men så fandt Rasmussen en lejlighed i Priorgade, som han straks lejede. Den var ikke så god med hensyn til lys og sikkerhed, men i 1942 blev museet åbnet her og blev der til 1953, hvor man flyttede til det nuværende domicil på Storgade. Soransk Samfund, Skolen, Sorø amtsråd og Sorø byråd skænkede penge, men økonomien var vaklende. Som eksempel kan nævnes, at i 1957 forhøjedes amtsrådets tilskud fra 100 til 200 kr., og »Pomona«s timeløn blev i 1958 sat op til 4 kr. Dengang kostede rengøringen 1.50 kr. pr. gang. Til sammenligning er budgettet i dag på en halv million kr! Navnet har i lang tid været Sorø Kunstmuseum, men det skulle nok ændres til Vestsjællands Kunstmuseum, for det er det eneste kunstmuseum i hele det vestlige og sydlige Sjælland.

Som nævnt blev museet støttet stærkt af Soransk Samfunds Museumsvenner, og Sorø Akademis Skole har stillet meget til rådighed og ydet faste tilskud gennem årene. Her skal blot nævnes salen med den middelalderlige kirkekunst, stammende fra Akademiets landsbykirker, og Johan von Bülow's kunstsamling, som han testamenterede til Akademiets Bibliotek. Den omfattede bl. a. Mandelbergs tegninger af Frederik VI's børnelege og Paulsens norske landskabsmalerier. Ny Carlsbergfondet har via sin direktør Thorlacius Ussing deponeret eller skænket mange kunstværker. Kulturministeriet har støttet med tippenge, staten har ydet driftstilskud. By og amt yder tilskud, og lokale pengeinstitutter har også hjulpet godt til. Til jubilæet nu skænkede Sorø Sparekasses Fond 250.000 kr. og Kreditforeningen Danmark ligeledes et større beløb til indretning af magasinplads til ikke udstillede billeder. Da V. Thorlacius Ussing døde i -78, måtte man have en museumsinspektør til at udføre det arbejde, han havde gjort gratis lige fra museets start, og fru Marianne Saabye blev ansat. Hun har selvfølgelig en ønskeseddel,

men realisering af planerne støder på økonomiske vanskeligheder. Amtmand Wedell sluttede med at overdrage formandsposten til amtmand fru Bodil Panild.

Kommunalinspektør Erik Nielsen hilste fra borgmester Trojborg, der var forhindret i at komme, og understregede museets betydning som en væsentlig del af Sorø's kulturelle miljø, hvad byen også har understreget ved at yde forholdsvis store tilskud til museet.

Formanden for Statens Museumsnævn *overinspektør Mogens Bencard* beskæftigede sig med det mærkelige vejrlig, vi har for tiden. Det hele er gråt, det tordner i horisonten, og der optræder lysglimt, der forbavser og forvirrer, men nogle solglimt forekommer nu og da. Solglimtene viste sig bl. a. i, at der var vældig opbakning lokalt bag museet, men statstilskuddene er faldet i forhold hertil. Dog kunne det nævnes også som lysglimt, at der ville komme 34.000 kr. fra tipsmidler og 125.000 kr. ekstra fra staten i 1983, men de lokale bidrag spiller stadig en stor rolle.

Museumsinspektør Marianne Saabye sluttede talerækken med at takke for gaver og tilskud. Hun nævnte, at Vestsjællands Amts Museumsfond og Carlsbergfonden havde ydet et stort tilskud til at købe et fornemt skovbillede af P. C. Skovgaard, der nu indtager hæderspladsen i guldaldersalen. I det hele taget er alle de bedste ting, museet disponerer over, udstillet i øjeblikket. Du skulle stikke hovedet indenfor, når du kommer til Sorø, og glæde dig over, hvad et soransk initiativ har ført til!

Efter talerne var der musikalsk underholdning af Knud Vad på flygel med værker af F. Kuhlau, Beethoven og Schubert, hvorefter der sluttedes af med en forfriskning. Fed.

Palle Taarnhøjs tale ved jubilæet

Også Soransk Samfund vil naturligvis i dag gratulere jubilaren. Som det fremgik af Sorø Kunstmuseums formands tale, må vi i Soransk Samfund vedkende os paterniteten til fødselsdagsbarnet, et faderskab, som vi kun kan være stolte af. Jeg har personlig haft det privilegium at opleve begyndelsen. Jeg var ikke til stede ved selve fødslen, der altså foregik for 40 år siden, men jeg fik lov til at opleve undfangelsen, en oplevelse, der ikke er helt ualmindelig for fædre! Den skete som bekendt ved skolens 350 års jubilæum i 1936, hvor jeg var så heldig at være med i selve festsalen, og jeg ser tydeligt kong Christian X og dronning Alexandrine, flankeret af kronprins Frederik og kronprinsesse Ingrid, siddende foran tæppet til scenen i festsalen i fire lænestole med ansigterne mod forsamlingen. Ryetet gik, at man havde tilbudt majestæten at sidde i Frederik den Sjettes gamle tronstol, der jo står i Grønne Sal, men han bad om at få en ordentlig stol! Jeg ser også for mig gamle professor Vil-

helm Andersen holde festtalen fra talerstolen, der var anbragt i salens sydvestlige hjørne. Med hensyn til selve talen er det gået mig omtrent som Per Degn, der grangiveligt erindrede, at det sidste ord var amen. Det eneste, jeg husker af talen, er Vilhelm Andersens beskrivelse af den adelige junker, der i fordums dage red henover Store Plads på sin pruttende gang. Vi drenge syntes, at det var noget dristigt at tale således i majestæternes nærværelse, men vi mente alligevel at se et lille smil på kongens ansigt. Han var jo selv en øvet rytter, og det kan vel ske, at selv en kongelig hest må give luft for sine følelser! Jeg ser også kronprinsen krydse gennem folkemængden på Store Plads, ledsaget af rektor Raaschou-Nielsen, for at åbne maleriudstillingen i gymnastiksalen, som han jo var projektor for.

Ja, sådan begyndte det altsammen, og siden

har vi fra Soransk Samfunds side fulgt barnets udvikling og glædet os over alle dets fremskridt. Det er nu nået til skels år og alder og må nu stå på egne ben, men vi overbringer en gave, et maleri af den soranske maler Christen Dalsgaard, forestillende en bondekone med et lille barn på armen, malet i 1850. Dalsgaard var vel den soranske maler par excellence. Hans kendteste malerier som Blicher på heden og Grundtvig i Vartov kirke har vel ikke soranske motiver, men han var tegnelærer på Skolen fra 1862, og hans maleri af livet på Stengangen, som hænger her på museet med en næsten samtidig kopi på Skolen er vel så soransk som noget og kendt af alle gamle soranere. Vi ser med fortrøstning på museets fremtid i Marianne Saabyes og hendes hælperes dygtige hænder, og vi ønsker det lykkelige og trivsel fremover.

Palle Taarnhøj.

P. C. Skovgaard. Udsigt fra Skarritsø 1845

Sorø Kunstmuseums jubilæum

Kunstmuseet i Sorø har fejret sit 40-års jubilæum. Fredag den 27. maj holdtes den officielle side af festen for indbudte gæster, medens festlighederne søndag den 29. maj var arrangeret for Sorø Kunstmuseums Venner, der i sin tid oprettede museet. Der var stor tilslutning til arrangementet, idet ca. 75 kom for at fejre dagen. I forbindelse med de forskellige taler spillede musik af organist Knud Vad og af den vestsjællandske Kammermusikgruppe af 1979.

Jubilaren er blevet rigt »begavet«, bl. a. med nogle meget fine kunstværker, som på forskellig vis alle har en lokal tilknytning. Fra Soransk Samfund har museet fået et smukt genrestudie af maleren Christen Dalsgaard

(1824–1907), der i mange år var tilknyttet Sorø Akademi som tegnelærer. Billedet, der er malet i Dalsgaards bedste periode omkring 1850, forestiller en bondekone med et lille barn på armen. Maleriet er et forstudie til en stor gouache, som hænger på Hirschsprungs Samling.

Endvidere »afslørede« et smukt maleri af P. C. Skovgaard med udsigt fra Skarritsø ved Jyderup (se ovenfor). Billedet er malet i 1845, og netop i disse år tog Skovgaard sammen med kunstvenner på deres sommerlige vandreture rundt på Sjælland. Skarritsø var et af deres yndede mål. Museet har i forvejen en dejlig pennetegning af J. Th. Lundbye fra dette sted, hvor Skovgaard selv hentede stu-

dier til nogle af sine betydeligste danske landskaber. Skovgaardbilledet er erhvervet til Kunstmuseet ved bistand fra Ny Carlsbergfondet og Vestsjællands Museumsråd.

Endelig fik Kunstmuseet også overrakt en serie på 12 spændende tegninger af Lorenz Frølich. Det er forstudier til Frølichs illustrationer til Adam Øehlenschlägers digt »De tvende Kirketårne«, der som bekendt beretter om Asser Riig, Fru Inge og de to tårne på Fjenneslev kirke. Tegningerne, der blev skænket af Sorø Kunstmuseums Venner, var udgangspunktet for de kendte raderinger, som blev udgivet af Kunstforeningen i København i 1844, og siden har stået som et af de klarreste eksempler på de national-romantiske strømninger i kunsten.

Såvel raderingerne som skitserne er nu udstillet i museets grafikrum, hvor man i øvrigt sammenen igennem kan se to andre særøphængninger, dels Peter Cramers og Joh. Edv. Mandelbergs illustrationer til Fr. VI's barnelege fra 1770'erne og dels i anledning af 200-året for C. W. Eckersberg en række smukke tegninger af denne kunstner bl. a. fra Paris og Rom.

Maleri-magasin

Men jubilæet bragte også andre gaver – et af museets største ønsker var at få midler til indretning af et malerimagasin, og et stort tilskud fra Sorø Spare- og Lånkasses Fond på 250.000 kr. samt et tilskud fra Kreditforeningen Danmarks Fond på 25.000 kr. er med til at sikre, at den 1. etape af magasinprojektet vil kunne gennemføres.

Til dette formål har museet i øvrigt i år modtaget 66.000 kr. fra Kulturministeriet og ca. 34.000 kr. fra Tipsmidlerne. Endvidere fik Kunstmuseet en kontant lykønskning af Sorø kommune på 1.000 kr. og fra Privatbanken, SDS og Den danske Bank hver 250 kr. Sjællandske Bank i Sorø sendte museet 300 kr. – Som prikken over i'et fik museet i øvrigt også en gave i form af naturalier, idet Sorø Brødfabrik »forsødede« arrangementet med kager i anledning af jubilæet.

Marianne Saabye

Brevkassen

– Det er nok rigtigt, at *lektor Mogens Nissen* ville have haft en rund dag den 1. august, men mig bekendt er han død for et par år siden, og da jeg qua mit fag excellerer i vejvisere for området, kan jeg også oplyse, at hans hustru boede – uden ham – på Ordrupvej 177 pr. 1. oktober 1982.

– Men han var i øvrigt en festlig, levende mand, som jeg traf på 4 dages udflugt i Sahara med jeepen efter han var fyldt 80, hvor vi og vore ægtefæller svedte tran og oplevede forunderlige ting og sager. Min erindring om ham fra tegnetimerne på Ordrup Gymnasium i 1939–42 var nok mere præget af mine evner for tegning, som ikke strakte sig langt ud over tænkstikmandsstadiet.

Jesper Illum, '47.

Den lille Translokation

for 9. og 10. klasse har skiftet form i år, idet eleverne, nogle forældre og lærere samledes i Grønne Sal omkring dækkede kaffeborde, hvor rektor Erling Kristensen bød velkommen, og forskellige lærere talte til eleverne og lykønskede dem med de pæne resultater til folkeskolens afgangsprøver. Rektor udleverede afgangsbeviser og karakterblade til eleverne, hvoraf de fleste jo fortsætter i gymnasiet. Der blev sunget en række sange, og selvfølgelig sluttede man med Fred hviler over land og by. En god nyskabelse.

Red.

Runde fødselsdage i sept.

2. Direktør Eigil Marquard (f. 1903, 20), Esperance Allé 2, 2920 Charlottenlund.
4. Salgschef Harry Jensen (f. 1913, 28), Bogtrykkervej 27,4., 2400 København NV.
4. Lrs. Erik Høeg (f. 1923, S 42), Overgaden neden Vandet 15, 1414 Kbh. K.
5. Oluf Krabbe (f 1903, 19), Skovhøget 15, 3450 Allerød
5. Lektor Inger Harsberg (f. 1913, S 31), Østergade 52, 7900 Nykøbing M.
6. Laboratoriefach Curt Benthien (f. 1933, R 50), Horsted Gl. Skole, Højen pr. 7100 Vejle.
6. Lægeseekretær Eva Theil (f. 1933, S 52), sidste kendte adresse: Farum Hovedgade 42, 3520 Farum.
8. Landsarkivar Páll Nolsøe (f. 1908, S 29), co. læge Lise Nolsøe, Egebjergvej 100 g, bolig 22 C, 4500 Nykøbing.
10. Prokurist Ole Just Hansen (f. 1933, R 51), Peter Damsvej 54, 1480 Sorø.
10. Repræsentant Poul Møller (f. 1908, R 26), Bispeparken 28, 2400 Kbh. NV.
12. Direktør F. Aage Hansen (f. 1903, R 21), Plantagevej 12, 2800 Lyngby.
15. Tandlæge Bent Oxenvad Lauridsen (f. 1923, S 42), sidste kendte adresse: Allégade 78, 5000 Odense.
18. Assistent Sv. Aage Abrahamsen (f. 1908, R 25), Baunahøjvej 15, 2800 Lyngby.
25. Ragnar Sølling (f. 1898, R 15), Vesterled 36, 4200 Slagelse.
29. Civ.ing. Hans Ib Holm (f. 1913, S 32), Kaj Lippmanns Allé 4, 2791 Dragør.
29. Axel Olsen (f. 1893, R 11), sidste kendte adresse: Hollænderdybet 31, 2300 København S.

Rettelser til augustlisten

21. august. Direktør Jørgen Knap (f. 1923 '38), Phistersvej 5, 2900 Hellerup.
25. august: Overlæge dr. med. Klas Egeblad, Skibstedvej 2, 9000 Aalborg.

Soraneraften i Sorø mandag den 19. sept. 1983

Soransk Samfund indbyder gamle soranere med ledsager(e) til *gule ærter og pandekager på Hotel POSTGAARDEN i Sorø mandag den 19. september 1983 kl. 18,30* til en pris af 90 kr. eksklusive drikkevarer.

Efter spisningen er der forevisning i Festsalen af to film fra Grønland. Den ene er optaget af tandlæge *Børge Høft* (S 25), der også har skrevet den morsomme bog: »Åd jeg en hund?« om sine oplevelser på en fisketur deroppe, så hans kommentarer bliver næppe kedelige! Den anden film er fra Østgrønland og optaget af lektor S. E. Worm.

Bindende tilmelding til kassereren, direktør Finn Harlang, Dronningens Tværgade 30, 1302 København K. Telefon 01 - 13 86 66 inden 10. september. Betaling ordnes på stedet.

P.S. Efter filmforevisningen er der lejlighed til at se skolen for jer selv og jeres familie. Vi håber på godt fremmøde!

Palle Tårnhøj

H. G. Olrik "Soranske Studier,"

Soranerbladets første redaktør fra 1916-36 korchef H. G. Olrik, hvis engagement, vid og utrættelige arbejdsindsats med hensyn til at finde oplysninger frem fra arkivernes støvede dynger, hvorved mangt og meget blev nyvurderet, er ikke glemt blandt ældre soranere, der har kendt ham. Hans indsats som redaktør var stor og banebrydende, og hans blad blev et kildeskrift, som man regnede med, og han selv et forbillede, som senere redaktører forgæves har søgt at leve op til.

I ovennævnte bog har hans dattersøn Jes Olrik (S) samlet en række artikler af sin morfar, hvoraf de fleste har været trykt i Soranerbladet i hans redaktørtid. Og de er værdt at stifte bekendtskab med eller genopfriske, hver for sig kaster de lys over Sorøs historie, og de er velskrevne med vid og bid, for hans pen kunne godt være polemisk. Det ville være håbløst at remse op, hvad de enkelte artikler handler om. De fleste er fra det nittende århundrede og handler om Ingemann, Carl Bagge og Carsten Hauch. Den første artikel: Sorø Skole betoner skolens livskraft gennem århundrederne og understreger de tre akademiers fallit, skrevet i anledning af 350 års jubilæet i 1936. Det var hans opfattelse, og han forsvarede den med stor styrke, et vægtigt indlæg i dagens debat, hvor der igen var nogle, der prøvede på at oplive gamle drømme om en højskole eller en »akademisk indretning«, som kunne komme til at skade skolen.

At alle artiklerne er suppleret med grundige noter, skal blot nævnes for en ordens skyld. Bogen anbefales til alle soranere som et værdifuldt kildeskrift. Oplaget er kun 500 eksemplarer og prisen 195 kr. svarer til ca. 80 øre pr. side. Den er rigeligt de penge værd!

Red.

"Vänner i Norden,"

En hjemstavnbeskrivelse, udgivet i fællesskab af Foreningen Norden i Egilstad, Eidsvoll, Skara, Sorø og Suolahti 1982. (Pris 60 kr. for medlemmer af Norden, 80 kr. i boghandelen).

Bogen præsenterer Sorø og Sorøs venskabsbyer i Norden, men det betones i forordet, at de enkelte forfattere ikke skriver for deres landsmænd, men fortrinsvis for udenbys gæster. Derfor skal man ikke vente at finde noget epokegørende nyt i omtalen af de enkelte byers historie og udvikling.

Omtalen her indskrænker sig til Sorø-afsnittet, som strækker sig over ca. 40 sider. Den historiske indledning skæmmes af en række flotheder, som burde være undgået. Asserlons far Asser Riig kaldes »den fromme studentepreanger«, en benævnelse, der savner enhver historisk hjemmel, idet vi faktisk ved meget lidt om ham, men når han får Knud Lavards søn, den senere Valdemar den Store, til opfostring, er benævnelsen helt misvisende. Tilnavnet *Riig* betyder mægtig, så han har været storgodsejer. Det siges også om ham, at han »købslog med sin gud« med hensyn til klostrets grundlæggelse og gav det den ringeste jord, han havde. Når dette benediktinerkloster mislykkedes, skyldtes det tilsyneladende, at det havde for lidt gods at disponere over, men det kan vel næppe være Assers fejl, da han døde en uge efter klosterkirkens indvielse! De urolige tider og dårlig ledelse af klostret kan også have betydet noget.

Sorø-øen i mudderpølen«. At man kan nænne det! Sor betyder noget med sump, beslægtet med ordet søle, men det må gå på øen, ikke søen. Den »hårdhændede godspolitik«, som munkene efter sigende drev, kunne godt trænge til eksempler, og hvornår spillede klostret en rolle i dansk politik? Tænkes der på, at nogle abbeder har siddet i rigsrådet?

Der er også en del uklarhed med hensyn til

de enkelte akademier. Kristian den Fjerde overlod Børglum Kloster til løn for hofmesteren og Maribos Klostersgods til sit Akademis udgifter i 1623, mens den sideløbende skole stadig havde Sorø Klosters gods som finansielt grundlag, og da Kristian den Fjertes Akademi ophørte med at fungere i 1665, inddrog Frederik den Tredje meget naturligt Maribos og Børglums gods til kronen, mens skolen selvfølgelig bevarede Sorø Klosters gods. Her er altså ikke tale om et overgreb fra statens side, som det antydes på side 137.

Holbergs Akademi bør retteligt hedde Frederik den Femtes Akademi, dels fordi det var ham, der underskrev fundatsen og tog bestemmelsen om at anvende Sorø Klosters gods til en højere læreanstalt for unge adelige, som hans far Christian den Sjette havde lagt planerne til. Ludvig Holberg kom først ind i billedet et år før alt var klappet og klart, og det gods, han testamenterede til formålet mod at blive baron, beløb sig kun til en femtedel af det samlede gods, men det var en pæn indsats, han ydede, og den hjælp med til at få foretagendet sat i gang i en økonomisk vanskelig situation, hvor staten ikke var i stand til at skyde de manglende penge ind.

Christian Hvid Bredahl kaldes »den sære husmand«. Han var sær, og hans forfatterskab er meget ejendommeligt, som landmand havde han imidlertid succes. Han havde Damsgården i arvefæste under Sorø Akademi. »Ho-

veriarbejdet på Akademiets godser« må være fri fantasi, formodentlig bygget på hans strid med Stemann om vedligeholdelse af et vejstykke.

De to tårne i Fjenneslev ...

På side 167 oplyses det om Fjenneslevlille kirke, at det nok er Absalons mor fru Inge, der har bygget de to berømte tårne. Det kan hun næppe have gjort, for hun døde i 1157, og det var, før man begyndte at bruge teglsten her i landet. Vi ved fra Absalons testamente, at han ejede fædrenegården i Fjenneslevlille lige nord for kirken til sin død i 1201, hvor han testamenterede den til Esbern Snare. Derfor er det nok Absalon, der har bygget tårnene og sat sin far og mor et minde med stifterbilledet inde i kirken. Det er svært at fatte sig i korthed om et stort emne, og det er let at finde fejl og mangler i andres arbejde, derfor skal ovenstående tages »cum grano salis«.

De andre venskabsbyer

Enhver, der har gæstet de pågældende byer, nikker genkendende til navne og andre oplysninger, som måske var ved at gå i glemme, og formålet med bogen: at skabe flere bånd mellem denne gruppe nordiske venskabsbyer skal nok blive nået. Alt, der kan bidrage til at binde de nordiske lande sammen, må man se på med sympati.

Red.

Fru Blem forlader Sorø Akademi Bibliotek

Et tidehverv er indtrådt på Sorø Akademis Bibliotek, idet fru Signe Blem efter over 40 års lang og tro tjeneste nu skal nyde sit otium. Det er et meget langt tidsrum, det er en livsgerning, som nu lakker mod enden, og det bliver en plads, som det er svært at fylde ud, mange er de elever gennem de mange år, der har fået hjælp til opgaver og stile både af vore egne bøger og af materiale hentet udefra, for hun kunne finde rundt i labyrinten

Med stor energi er fru Blem gået i gang med problemerne, og hun giver aldrig op, selvom adskillige lånere i tidens løb har trukket veksler – store veksler på hendes venlige imødekommethed mod alle, specielt de særprægede lånere, som vi i tidens løb har haft en del af. Jeg mindes, at fru Blem ved adskillige lejligheder glædede sig over, at vores tidligere rektor engang havde sagt til hende, at bibliotekets service over for lånerne var dets vigtigste opgave, og det har hun efterlevet fuldtud!

I gamle dage hændte det, at man efter lang og tro tjeneste blev adlet og fik et våbenskjold og skulle vælge et valgsprog. Jeg ved ikke rigtigt, hvad jeg i så fald skulle foreslå som våbenskjold, men valgsproget kan ikke være andet end prinsen of Wales': ICH DIEN eller på dansk: *Jeg tjener*, for det har hun levet op til i de mange år. På lånernes, bibliotekets og egne vegne en hjertelig tak for aldrig svigtende hjælpsomhed!

Rg.

Værdifuld gave

Soransk Samfunds første kvindelige æresmedlem *overlæge Elen Vibeke Jensen* (S 13), der døde den 1. maj i år, har testamentarisk bestemt, at Sorø Akademis Bibliotek må udvælge af hendes efterladte bogsamling, hvad Biblioteket ønsker til supplement. Ellen Vibeke Jensen var en flittig gæst på Biblioteket, ivrig for at supplere sin viden, specielt om soranske emner. Så sent som i ugen før hun døde, arbejdede hun med en artikel om to adelige elever af Juelslægten på Christian den Fjertes tid, til Soranerbladet, men den artikel blev desværre aldrig færdig. Vi vil savne hendes ugentlige besøg og bevare mindet om en trofast gammel soraner og veninde.

Red.

Soranske dødsfald

NIELS TOFT (S 1953)

26. december 1934 - 27. februar 1983

ALFRED PEDERSEN (1917)

9. juni 1902 - 10. marts 1983

EBBE CHRISTIANSEN (S 1920)

20. maj 1902 - 22. marts 1983

UFFE KLINTING (1938)

4. marts 1923 - Juni 1981

ULF KAARSBERG (S 1912)

16. marts 1895 - 10. maj 1983

OLAF HOLM KLITGAARD (1933)

29. september 1914 - 26. maj 1983

BERETE KOED f. RAASCHOU-NIELSEN
(S 1928)

1. august 1910 - 4. juni 1983

HARALD HEE (1929)

17. januar 1914 - 13. juni 1983

HANS CHRISTIAN SØBYE (S 1963)

2. marts 1944 - 20. juni 1983

SVEN HUSTED-ANDERSEN (S 1954)

1. juli 1936 - 24. juni 1983

NIELS BØRGE NIELSEN (S 1928)

25. maj 1908 - 25. juni 1983

POUL VISSING (1925)

13. november 1909 - 11. juli 1983

POUL VILHELM KAALUND (S 1927)

16. december 1908 - 11. juli 1983

KNUD DAMKIER (S 1927)

5. juli 1908 - 19. juli 1983

TAGE MØLLER (R 1933)

3. april 1916 - august 1983

Fynsk Batøk

Grundlovsdag afviklede fynske soranere det årlige batøkstævne hos Gloria og Jens Møldrups i Vissenbjerg. Vejrguderne var os nådige, og dagen fik et festligt forløb. - »Den rejsende pave« Flemming Borch Jensen fejdede enhver tvivl væk om, hvem der igen i år skulle være fynsk pave, idet han på rekordtid afgjorde matchen til egen fordel. - Efter kraftig opfordring gik pigerne i gang; kampen var uhyre spændende og interessant, ikke mindst fordi vi her så nye kasteteknikker afprøvet specielt det Landerske torpedokast. - Else Bastrup blev en sikker vinder.

Gloria havde efter dysten arrangeret en speciel og som sædvanlig meget lækker frokost for os. De våde varer har vi som de foregående år med taknemmelighed modtaget fra FAXE-bryggeri.

Formand Olaf Teusch forestod på vanlig morsom og vittig vis vor årlige generalforsamling understøttet af dirigent Ole Mitens, som havde sit styr med at styre den muntre forsamling. - Vor gamle skole blev hyldet på tilbørlig vis, og hyldet blev også Carl Binzer, som i maj fyldte 80.

Vi er Gloria og Jens meget taknemmelige for den tradition, de har skabt ved at stille

deres dejlige hjem, deres energi og velvilje til rådighed for os.

Jørgen Pedersen.

Rejseoplevelser fra Thailand

Redaktøren er bedt om at gøre opmærksom på, at den artikel, der blev bragt i Soraner-Bladets juni-nummer under titlen »Rejseoplevelser fra Thailand«, er et udtog, redaktionen har foretaget af en større illustreret artikel skrevet i 1979 til Christiani Nielsens firma-blad CN-Post, i anledning af det thailandske selskabs 50 års jubilæum i februar 1980.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 90,- i 1983. For medlemmer fra og med årgang 1976 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år dog kun 55,- kr.

Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

NB! Ny kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon (01) 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island, fremsendes fortrykte girokort.

NB - UDLANDSMEDLEMMERS KONTINGENT

Medlemmer bosat i det øvrige udland bedes tilsende kasserøren en check, trukket på en dansk bank og lydende på danske kroner (det koster ellers samfundet d. kr. 20,00 at indløse en check). Denne indbetaling må gerne komme kasserøren i hænde uden yderligere opfordringer, hvorved samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:
Overlæge Palle Taarnhøj
Billesborgvej 31, Egejse, 4600 Køge
Telefon (03) 67 49 63.

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

Legatansøgninger stiles til:

SORANSK SAMFUND
og sendes til:
Fru Karen Jensen
Fru Ingesvej 20
4180 Sorø

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1802 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

FRISKTAPPET FAXE FAD

BMA 81053

Leverandør til det danske folk.

FAXE
BRYGGERI